

## Motion till riksdagen 2020/21:2466

av **Marta Obminska (M)**

# Avskaffande av fribelopp

---

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa inkomstbegränsning vid berättigandet av studiemedel och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Studenter uppmanas ofta att, i mån av möjligheter, arbeta vid sidan av studierna för att komplettera studier och/eller för att få arbetslivserfarenhet samt, naturligtvis, för att förbättra sin ekonomi. En annan kategori av studenter är yrkesarbetande som i ett senare skede i livet väljer att studera för att skola om sig eller för att komma vidare i karriären.

Alla studenter har rätt till studiemedel för att finansiera sitt uppehälle under studietiden. Förvärvsinkomster vid sidan av studierna är tillåtna upp till ett visst belopp under ett kalenderhalvår utan att studiemedlen minskas. Detta kallas fribelopp.

Storleken på fribeloppet fastställs på årlig basis och är beroende på om studierna sker på hel- eller deltid respektive på studiernas längd mätt i veckor per kalenderhalvår.

Fribeloppet har höjts i flera steg och vid studier på heltid med studiemedel i 20 veckor under ett kalenderhalvår, var fribeloppet 90 075 kronor år 2019. Fribeloppet har tillfälligt tagits bort under år 2020 för alla som studerar med studiemedel på grund av covid-19. Syftet är att underlätta för de studerande som går in och arbetar inom vården samt att underlätta för de som blivit arbetslösa och vill börja studera.<sup>1</sup> Från år 2021 gäller de ordinarie reglerna för fribelopp.

Höjningarna av fribeloppet har inneburit steg i rätt riktning till att uppmuntra de studenter som vill och kan arbeta vid sidan av studierna. Fribeloppet innebär dock fortfarande negativa marginaleffekter för de studenter som arbetar mer än vad studiemedelssystemet tillåter. Vid högre inkomst än fribeloppet utlöser överskridandet

<sup>1</sup> <https://www.csn.se/om-csn/press/pressmeddelanden/2020-03-31-fribeloppet-inom-studiemedlen-tas-bort-under-2020-pa-grund-av-corona.html>.

krav på hel eller delvis återbetalning av erhållna studiemedel vilket, efter inkomstskatt, ger mycket små kvarvarande nettobelopp från inkomster utöver fribeloppet. Studenter kan då i värsta fall välja att jobba svart eller att låta bli att jobba och därmed ställa sig utanför arbetsmarknaden trots att viljan och möjligheten att arbeta finns.

Avsaknad av arbetslivserfarenhet är en viktig förklaring till arbetslösheten bland akademiker. Det finns därför goda ekonomiska skäl att uppmuntra studenter till arbete vid sidan av studierna. För yrkesarbetande som i ett senare skede i livet väljer att ta upp studier på nytt är det ofta även nödvändigt att arbeta parallellt för att klara familjeförsörjningen. För båda dessa grupper innebär därmed inkomstbegränsningen genom fribeloppet ett hinder för de som vill eller behöver arbeta.

Ett argument som används för fribeloppet är att inkomstbegränsningen stimulerar de studerande till att snabbt avsluta sina studier vilket leder till ökad effektivitet i utbildningssystemet. I själva verket är studiemedelssystemet redan utformat på ett sådant sätt att ett borttagande av inkomstbegränsningen inte bör få negativa effekter på studenternas studietakt i och med att beviljandet av studiemedel förutsätter att studenten uppnår målsatta studieresultat. Studiemedelssystemet har därmed andra, mer kraftfulla, instrument för att stimulera till en hög studietakt.

Regeringen bör därför överväga möjligheten att se över ett permanent avskaffande av inkomstbegränsningen för att vara berättigad till studiemedel.

*Marta Obminska (M)*